

Sygn. akt II Ca 210/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 26 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Vogt (spr.)
Sędziowie:	SSO Janusz Roszewski SSO Barbara Mokras
Protokolant:	st. sekr. sąd. Elżbieta Wajgielt

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2014 r. w Kaliszu

na rozprawie

przy udziale

sprawy z powództwa M. G.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu

z dnia 17 stycznia 2014r. sygn. akt I C 2081/12

I. zmienia punkty 1 i 2 zaskarżonego wyroku i nadaje im następujące brzmienie:

„1. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedziba w W. na rzecz powódki M. G. kwotę 27.500 zł (dwadzieścia siedem tysięcy pięćset zł) z ustawowymi odsetkami;

- od kwoty 7.500 zł od dnia 8 stycznia 2006 r.

- od kwoty 20.000 zł od 6 grudnia 2012 r.

2. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

II. w pozostałym zakresie obie apelacje oddala,

III. przyznaje adw. B. P. od Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Kaliszu kwotę 1200 zł powiększoną o 23 % podatek od towarów i usług tytułem pomocy prawej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

IV. koszty postępowania odwoławczego znosi między stronami.

II Ca 210/14

UZASADNIENIE

M. G. wniosła przeciwko (...) S.A. z siedziba w W. o zapłatę kwoty 60.000 zł z odsetkami i kosztami postępowania tytułem odszkodowania w związku ze śmiercią syna w wypadku drogowym. Po sprecyzowaniu roszczenia wniosła z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej kwotę 40.000 zł i naruszenia dóbr osobistych kwotę 20.000 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł, że wypłacił już powódce 17.500 zł tytułem pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci syna.

Sąd Rejonowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 17 stycznia 2014 r. zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedziba w W. na rzecz powódki M. G. kwotę 27.500 zł z ustawowymi odsetkami: od kwoty 7.500 zł od dnia 7 listopada 2009 r., od kwoty 20.000 zł od dnia 7 listopada 2012 r. W pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach postępowania. Rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach:

W dniu 7 listopada 2002 roku doszło do wypadku drogowego w wyniku którego śmierć poniósł syn powódki K. G.. Sprawcą wypadku był jego brat S., który kierował samochodem bez stosownych uprawnień. Kierujący pojazdem marki O. był ubezpieczony u pozwanego. K. G. w chwili śmierci miał 17 lat. Był uczniem (...) Szkoły Zawodowej w K. w zawodzie kucharza małej gastronomii. Mieszkał z rodzicami i bratem. Miał w planach podjęcie działalności gospodarczej i stworzenie rodzinnej gastronomii. Był uczuciowo związany z matką. Po śmierci syna stan zdrowia powódki uległ znacznemu pogorszeniu. Podjęła leczenie psychiatryczne. Cierpi na reakcje depresyjne, przejawia labilność emocjonalną, bywa wybuchowa, ograniczyła aktywność życiową, występują u niej myśli rezygnacyjne i samobójcze, depresyjnie ocenia siebie i swoją przyszłość. Powódka pozostaje pod stałą opieką lekarską. Powódka pozostaje na rencie chorobowej, której wysokość aktualnie wynosi 779 zł. Mąż pracuje dorywczo.

Pozwany przyznał powódce kwotę 17.500 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci syna uwzględniając 30% przyczynienia się K. G. do powstania szkody.

Sąd uznał, że powódce należy się kwota 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia z art. 445 k.c. i kwota 7.500 zł tytułem dodatkowej kwoty z tytułu pogorszenia jej sytuacji życiowej z art. 446 § 3 k.c.

Apelacje od tego rozstrzygnięcia złożyły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo odnośnie kwoty 32.500 zł i wniósł o zmianę orzeczenia przez zasądzenie tej kwoty ze stosownymi odsetkami. Zarzucił naruszenie art. 448 i 24 k.c. i przyznanie zbyt niskiej kwoty tytułem pogorszenia sytuacji życiowej.

Pozwany zaskarżył wskazany wyrok w części uwzględniającej powództwo i w zakresie kosztów postępowania. Zarzucił naruszenie art. 445 § 1 w zw. z art. 444 § 1 k.c. przez ich błędna wykładnię, że powódce przysługuje zadośćuczynienie na podstawie tego przepisu mimo, że nie brała udziału w wypadku oraz art. 362 k.c. przez nieuwzględnienie przyczynienia oraz naruszenie przepisów postępowania. W oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wyrok Sądu Rejonowego - mimo błędnego uzasadnienia - za wyjątkiem terminu początkowego odsetek, odpowiada prawu.

Z uwagi na liczne nieporozumienia związane z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku należy przypomnieć, że powódka wniosła – po sprecyzowaniu roszczenia – o zasądzenie kwoty 20.000 zł w oparciu o art. 448 w zw. z art. 24 k.c. i kwoty 40.000 zł tytułem pogorszenie sytuacji życiowej związku ze śmiercią syna.

Kwoty 20.000 zł domagała się tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jej dobra osobistego polegającego na zerwaniu więzi rodzinnej jaka łączyła ją ze zmarłym synem.

Sąd Rejonowy nie akceptuje stanowiska zgodnie z którym członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Stanowisko to, mimo że dyskusyjne, jest jednolicie rozstrzygnięte pozytywnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010, IV CSK 307/09; uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10; wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10; uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 r., **III CZP 32/11** – podjęta w odpowiedzi na pytanie prawne S.O. w K.; wyrok SN z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 10/11; uchwał z dnia 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12 i z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/122 gdzie przesądzono odpowiedzialność ubezpieczyciela za tego rodzaju szkody; postanowienie SN z dnia 27 czerwca 2014 r. (**7 sędziów**) w sprawie III CZP 2/14) Nie ma ani jednego orzeczenia Sądu Najwyższego w którym prezentowałby SN stanowisko przeciwne.

Wskazanej jednolitości nie ma już w orzecznictwie sądów powszechnych ani w literaturze. Tytułem przykładu można podać wyrok S.A. w Łodzi z dnia 2 listopada 2012 r., I ACa 790/12, Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 12 marca 2013 r., I C 1023/12, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2010 r., I A Ca 873/10; w literaturze Maciej J. N., Zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej, do której doszło na skutek zdarzenia mającego miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., MoP (...), s. 561).

Reguła jest, że sądy powszechne - prezentujące odmienne stanowisko niż SN w zaprezentowanym orzecznictwie - żądanie zadośćuczynienia oparte na art. 24 w zw. z art. 448 k.c. odnośnie roszczeń dotyczących śmierci osoby bliskiej, która nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. oddalają.

Sąd Rejonowy natomiast znalazł rozwiązanie trzecie i zasądził zadośćuczynienie osobie bliskiej zmarłego bezpośrednio w oparciu o art. 445 k.c. uznając, że osoba ta doznała wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby bliskiej

Istniały już w orzecznictwie i literaturze próby takiego rozwiązania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 listopada 2000 r., I ACa 882/00). Także w doktrynie prezentowany był pogląd że członek rodziny, który doznał szczególnie silnego wstrząsu nerwowego wywołanego śmiercią osoby najbliższej, jest bezpośrednio poszkodowanym, gdyż istnieje normalny związek przyczynowy między śmiercią a doznaniem rozstrojem zdrowia (por. A. S., Wynagrodzenie szkody wynikłej wskutek śmierci osoby bliskiej, B. 2000, s. 66).

Odmienne stanowisko zajął natomiast w tej kwestii Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 459/07 w uzasadnieniu którego podkreślono, że dla osób poszkodowanych na skutek śmierci osoby bliskiej podstawa prawną roszczenia jest art. 446 § 3 k.c., nie zaś art. 445 k.c. zgodnie z którym zasądzenie zadośćuczynienia możliwe jest wyłącznie na rzecz osoby, przeciwko której skierowany był czyn niedozwolony. Powyższe stanowisko akceptuje Sąd Okręgowy i uznaje je za własne.

W ocenie Sądu Okręgowego zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia w oparciu o art. 445 k.c. narusza w sposób rażący treść tego art. Kwota ta jednak należy się powódce tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem jej dobra osobistego w postaci zerwania więzi rodzinnej ze zmarłym synem.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są poprawne i wynika z nich, że powódkę wiązała bardzo silna więź emocjonalna ze zmarłym i zerwanie tej więzi było dla niej i jest do chwili obecnej bardzo trudnym przeżyciem, które wywarło trwałe P. na jej stan psychiczny i emocjonalny. Kwota 20.000 zł jest więc kwota odpowiednią tytułem

zadośćuczynienia. Powódka domagała się tej kwoty dopiero w pozwie, którego odpis doręczono pozwanemu w dniu 6 grudnia 2012 r. Od tej więc daty zasądzono odsetki ustawowe.

Pozwany dokonując likwidacji szkody uznał, że powódce należy się kwota 25.000 zł tytułem pogorszenia sytuacji życiowej na skutek śmierci syna. Wypłacił jednak kwotę 17.500 zł obniżając należną kwotę z uwagi na przyczynienie się do szkody sprawcy wypadku – brata zmarłego. Należy jednak pamiętać, że powódka nie przyczyniła się do powstania szkody, a z tytułu przyczynienia jej syna nie można jej obniżyć odszkodowania. Należało więc brakująca kwotę 7.500 zł zasądzić na rzecz powódki. Powódka nie wykazała aby z tego tytułu należała się jej wyższa kwota. Ewentualna renta wyrównawcza jest innym roszczeniem nie zaspokajany w ramach art. 446 § 3 k.c. Powódka domagała się wyższej kwoty z tego tytułu już w postępowaniu likwidacyjnym. Żądanie zgłosiła 7 grudnia 2005 r. Odsetki należą się więc po upływie 30 dni, czyli w dniu 8 stycznia 2006 r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności należało, zgodnie z art. 385 i 386 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.